

Raadsinformatiebrief

Datum	17 oktober 2023	Zaaknummer	2439701
		Portefeuille	Economie, financiën, dienstverlening J.H.M. Goijaarts
Onderwerp	Septembercirculaire 2023		

Behandeling in commissie

Niet van toepassing

Kennisnemen van:

De uitkomst van de septembercirculaire 2023.

Aanleiding

Onlangs is de septembercirculaire 2023 ontvangen.

In dit voorstel wordt duidelijkheid verschaft over de verschillen tussen de septembercirculaire 2023 van de algemene uitkering voor de jaren 2023 tot en met 2027 ten opzichte van de meicirculaire 2023.

Kernboodschap

Op Prinsjesdag presenteerde ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de septembercirculaire 2023. Gemeenten verwachten vanaf 2026 grote tekorten door afname van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Gemeenten die hoopten dat de septembercirculaire verlichting zou brengen, komen bedrogen uit. Alleen vanaf 2027 stelt het kabinet ruim € 700 miljoen beschikbaar.

Gemeenten ontvangen ongeveer de helft van hun inkomsten via de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Bij het opstellen van de begroting en de meerjarenramingen voorzien de meeste gemeenten vanaf 2026 grote tekorten. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat met ingang van dat jaar de algemene uitkering terugloopt. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft berekend dat gemeenten vanaf 2026 ongeveer € 3 miljard moeten inleveren. Alleen het financiële beeld in 2027 kent enige verlichting. Een hoger volumeaccres van ruim € 700 miljoen, waarvan overigens € 150 miljoen al was aangekondigd. Maar voor de meeste gemeenten is dat niet veel meer dan een pleister op de wonde.

Relatie met de begroting 2024

De verwerking van de septembercirculaire 2023 geeft een actualisatie van de ramingen algemene uitkering in de begroting 2024-2027. Tevens wordt inzicht verkregen in de te verwachten uitkering 2023.

Uitgangspunten oormerken van middelen uit algemene uitkering

Bij de uitgangspunten van de begroting 2023 is voorgesteld om de volgende werkwijze te hanteren voor het oormerken van middelen uit de algemene uitkering:

- Nieuwe middelen voor een bepaald taakveld reserveren we binnen het taakveld algemene uitkering tot de eerstvolgende kadernota/programmabegroting. Op basis van een apart voorstel vindt onderbouwing plaats waarom het geld nodig is binnen het taakveld. Bij de kadernota/programmabegroting vindt dan integrale afweging plaats. Middelen kunnen dan ingezet worden voor het betreffende taakveld of toegevoegd worden aan de algemene middelen van de gemeente.
- Bij een verhoging/verlaging van bestaande middelen die geoormerkt zijn ook de verhoging/verlaging oormerken.

In onderstaande tabel zijn de mutaties van de septembercirculaire verwerkt.

Vervolgens worden per onderdeel de mutaties toegelicht.

Mutaties september circulaire 2023	2023	2024	2025	2026	2027
Algemene uitkering:					
Accresontwikkeling (LPO accres gecombineerde index)		1.717.211	1.452.242	1.323.688	1.750.596
Accresontwikkeling (LPO accres Bbp)					-389.021
Accresontwikkeling (Volume accres historische Bbp)					2.734.592
Ontwikkeling uitkeringsbasis	-591.394	-355.285	-351.349	-342.333	-457.672
Financieringssysteem					-297.487
Hoeveelheidsverschillen (aanpassing maatstaven Meierijstad)	14.841	-123.684	-330	13.178	23.413
Plafond BTW-compensatiefonds, voorschot 2022	1.431.174				
Bijstellen stelpost BCF	-1.250.000				
Afrondingsverschil	-11.828	-59.214	-46.847	-68.467	-22.884
Europese richtlijn energieprestatiegebouwen (EPBD III)	16.441	17.588	18.546	18.067	18.408
Re-integratie					
Wet visueel beperkten		-2.514	-2.757	-2.794	-2.928
Hulpmiddelen thuis laten staan	690	1.783	2.592	2.872	2.909
Rijksvaccinatieprogramma		17.481	18.590	16.930	17.386
Veilig wonen	7.062	7.062	7.062	7.062	0
Bijzondere bijstand en vroegsignalering		138.585	0	0	0
Loon/prijsbijstelling jeugd		181.624	108.795		
Participatie	218.445	208.412	195.014	183.833	171.715
Totaal toename algemene uitkering september	-164.570	1.749.048	1.401.559	1.152.036	3.549.026
Te oormerken middelen					
Accresontwikkeling (LPO accres gecombineerde index)		1.717.211	1.452.242	1.323.688	1.750.596
Financieringssysteem					-297.487
Europese richtlijn energieprestatiegebouwen (EPBD III)	16.441	17.588	18.546	18.067	18.408
Re-integratie					
Rijksvaccinatieprogramma		17.481	18.590	16.930	17.386
Veilig wonen	7.062	7.062	7.062	7.062	
Bijzondere bijstand en vroegsignalering		138.585			
Loon/prijsbijstelling jeugd		181.624	108.795		
Participatie	218.445	208.412	195.014	183.833	171.715
Totaal te oormerken middelen	241.948	2.287.963	1.800.249	1.549.580	1.660.618
Netto-resultaat septembercirculaire 2023	-406.517	-538.915	-398.690	-397.544	1.888.408

Accresontwikkeling (LPO accres gecombineerde index)

De loon-en prijsontwikkeling in het accres wordt bijgesteld met een gecombineerde index op basis van de CPB-indices voor de loonvoet sector overheid, de prijsontwikkeling materiele overheidsconsumptie (IMOC) en de prijsontwikkeling bruto overheidsinvesteringen (IBOI). Hierbij wordt een verdeling van 60/20/20 loon, consumptie en investeringen aangehouden: de gecombineerde index. De cumulatieve mutatie voor het LPO accres in de jaren 2024 tot en met 2028 bedraagt landelijk € 434 miljoen (2024), € 371 miljoen (2025), € 339 miljoen (2026), € 453 miljoen (2027). De voorgaande cijfers resulteren in een hoger budget om de consequenties van de inflatie op te vangen. Dit wordt met name veroorzaakt door de doorwerking van de hogere inflatieverwachting voor 2024. De lagere inflatieverwachting in latere jaren leidt tot een afname.

LPO accres prijs Bbp

Vanaf 2027 wordt het LPO accres bepaald op basis van de ontwikkeling van het prijs Bbp van het lopende jaar, waardoor het gemeentefonds op een reëel niveau blijft. De tranche wordt van het lopend jaar wordt bij de Voorjaarsnota definitief. De bbp ontwikkeling is gebaseerd op de CEP-raming van het CPB. Voor de jaren 2027 en 2028 was de index gebaseerd op de gecombineerde index. Vanaf de septembercirculaire 2023 is de systematiek gewijzigd. De gewijzigde systematiek betekent een verlaging van ten opzichte van de meicirculaire 2023, Deze verlaging bedraagt voor 2027 landelijk € 100 miljoen.

Volume accres historisch Bbp

In de Voorjaarsnota 2023 is besloten om het gemeentefonds vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. Uitgangspunt is dat het gemeentefonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product volgt. De volumeontwikkeling van de fondsen wordt gebaseerd op een 8-jaars (t-9 t/m t-2) historisch gemiddelde van het bbp, waardoor het gemeentefonds minder schommelt.

Door de invoering van de nieuwe systematiek stijgt het volumeaccres vanaf 2027. De cumulatieve mutatie voor het volume deel in de jaren 2027 bedraagt landelijk € 706 miljoen.

Financieringssystematiek

Bij de septembercirculaire 2022 is vooruitlopend op de nieuwe financieringssystematiek aanvullend € 1 miljard incidenteel voor gemeenten beschikbaar gesteld in 2026.

In de meicirculaire is dit structureel gemaakt vanaf 2027. In de meicirculaire was aangekondigd dat in september een deel van dit bedrag wordt afgestort in het BTW compensatiefonds. In deze regel is het bedrag opgenomen dat wordt gestort in het BTW compensatiefonds. Er was hiervoor een stelpost opgenomen, de stelpost kan nu komen te vervallen.

Ontwikkeling uitkeringsbasis

De uitkeringsbasis stijgt in 2023 als gevolg van het aantal bijstandsontvangers, inwoners 75+ met drempel, regionale en landelijke centrumfunctie, leerlingen voortgezet onderwijs en belastingcapaciteit (WOZ-waarden).

Dat leidt tot een aanpassing van de uitkeringsfactor met -5 punten in 2023, -3 punten in 2024 tot en met 2026 en -4 punten in 2027.

Hoeveelheidsverschillen

Naast de mutaties in de algemene uitkering die worden veroorzaakt door wijzigingen en de wegingsfactoren als gevolg van beleidsmatige maatregelen, wordt een deel van de mutatie veroorzaakt door mutaties in de door de gebruiker ingebrachte basisgegevens.

Plafond BTW compensatiefonds, voorschot 2023

Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire een inschatting gemaakt van de declaraties door gemeenten bij het BTW compensatiefonds.

Door een verwachte onderschrijding ten opzichte van het plafond wordt er een voorschot verstrekt van landelijk € 359 miljoen. Deze wordt verrekend via de uitkeringsfactor (12 punten). Voor Meierijstad betekent dit een voorschot van € 1.434.174,-. In de begroting was er een stelpost opgenomen van € 1.250.000,-. Incidenteel levert het voorschot in 2023 een voordeel op van € 181.174. In de meicirculaire 2024 wordt de ruimte definitief vastgesteld en verrekend.

Begroting 2024 en verder:

De provincie geeft aan dat de realisatie 2022 maximaal geraamd mag worden voor het begrotingsjaar 2024 en verder. Voorzichtigheid dient in verband met (forse) fluctuaties in acht te worden genomen.

De realisatie bedraagt voor 2022 landelijk € 318 miljoen (10,7 punten).

Voor Meierijstad bedraagt de ruimte afgerond € 1.250.000,-, in de begroting is meerjarig hiermee rekening gehouden.

Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor/afroondingsverschil

Dit betreft o.a. afronding op algemene mutaties

Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBDIII)

De algemene uitkering wordt vanaf 2023 structureel landelijk verhoogd met € 1,8 miljoen in verband met de tweede herziening van de Europese richtlijn energieprestatie van gebouwen. De regeling is op 10 maart 2020 geïmplementeerd en heeft als doel om de energie-efficiëntie van gebouwen te verbeteren.

Naar aanleiding van EPBD III is er een verplichting geïntroduceerd voor het documenteren van de energieprestatie van een installatie, voor het installeren van zelfregulerende apparatuur per verblijfsruimte en voor laadinfrastructuur voor elektrische auto's. Ook zijn de eisen voor de energieprestatie van technische bouwsystemen en de keuring van verwarmingsinstallaties en airconditioningssystemen aangepast.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving.

Wet visueel beperkten

De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel aangenomen dat tot doel heeft om de uitvoering van technische werkvoorzieningen voor mensen uit de doelgroep Participatiewet met een visuele beperking over te dragen aan het UWV. Op dit moment ligt het wetsvoorstel bij de Eerste Kamer. Als het wetsvoorstel ook door de Eerste Kamer wordt aangenomen is het de bedoeling dat de middelen voor de werkvoorzieningen en de uitvoeringskosten budgettair neutraal worden

overgeheveld van het cluster Participatie in het gemeentefonds naar de begroting van het ministerie van SZW. Voor 2024 gaat het om € 0,9 miljoen oplopend tot € 1,1 miljoen in 2027.

Hulpmiddelen thuis laten staan

De motie Westerveld (Groen Links) en Bikker (Christen Unie) verzoekt de regering om met betrokken partijen landelijke afspraken te maken over het behoud van hulpmiddelen thuis voor cliënten die verhuizen naar een instelling in de zin van de Wet langdurige zorg (Wlz) en aangeven thuis te willen logeren. Naar aanleiding van deze motie heeft het ministerie van VWS bestuurlijke afspraken gemaakt met betrokken partijen. Onderdeel van deze afspraken is dat de hulpmiddelen die vanuit de Wmo zijn verstrekt thuis blijven staan en gemeenten de financiering daarvan voortzetten. Gemeenten worden hiervoor gecompenseerd. Vanaf 2023 wordt er landelijk jaarlijks een bedrag toegevoegd aan de algemene uitkering oplopend van € 0,2 miljoen in 2023 oplopend tot € 0,8 miljoen in 2027.

Rijksvaccinatieprogramma

Vanaf december 2019 krijgen zwangere vrouwen maternale kinkhoestvaccinatie aangeboden door de Rijksoverheid. Vanaf 1 januari 2024 wordt de uitvoering overgedragen aan de gemeenten.

Deze vaccinatie wordt dan toegevoegd aan de opsomming van vaccinaties in het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Bij deze septembercirculaire worden de bijbehorende middelen landelijk circa € 4,4 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd aan het cluster Sociale basisvoorzieningen.

Bijzondere bijstand en vroeg signalering

Het kabinet stelt in totaal landelijk € 200 miljoen voor de jaren 2022 tot en met 2024 beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen.

Van dit bedrag is in 2023 € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld. Voor 2024 wordt ook in totaal € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld.

Loon/prijsbijstelling jeugd

In de meicirculaire 2023 is de loon- en prijsbijstelling 2023 voor jeugdzorg, voor zover deze betrekking heeft op de reserveringen voor jeugdzorg op de aanvullende post (AP), aan het gemeentefonds toegevoegd voor de jaren 2024 en 2025.

In deze circulaire worden de middelen voor de loon- en prijsbijstelling 2022 over de reserveringen jeugdzorg op de AP toegekend.

Ook deze overboeking heeft nu betrekking op 2024 landelijk € 45,2 miljoen en 2025 € 27,1 miljoen, omdat voor die jaren de middelen van de AP zijn vrijgegeven.

Veilig wonen

De veiligheid van decentrale bestuurders is een vereiste voor het goed functioneren van het openbaar bestuur.

Per 1 oktober 2023 wordt de werkgeversverantwoordelijkheid voor hun veiligheid daarom geëxpliciteerd met een wijziging van de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers. Vanuit het programma Weerbaar Bestuur wordt hiervoor landelijk een tegemoetkoming van € 2,4

miljoen per jaar tegenovergesteld voor 2023-2026.

Participatie

Bij Voorjaarsnota heeft het kabinet besloten om gemeenten te compenseren voor de bijzondere verhoging van het wettelijk minimumloon voor medewerkers in de Wet Sociale werkvoorziening (Wsw).

Dit betreft een meerjarige reeks die toegevoegd wordt aan het Wsw-onderdeel in deze integratieuitkering.

Kanttekeningen

De Tweede Kamer heeft de nieuwe financieringsystematiek controversieel verklaard, dat wil zeggen dat het nieuwe kabinet hierover een besluit moet nemen. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe de nieuwe financieringsystematiek er definitief uit gaat zien en wat de gevolgen hiervan voor de gemeenten zijn.

Communicatie

N.v.t.

Participatie

N.v.t.

Duurzaamheid

N.v.t.

Financiën

Zie voorgaande toelichting.

Planning

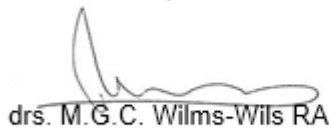
N.v.t.

Bijlage(n)

N.v.t.

Ter inzage documenten

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad
De secretaris, De burgemeester,

drs. M.G.C. Wilms-Wils RA

ir. C.H.C. van Rooij